

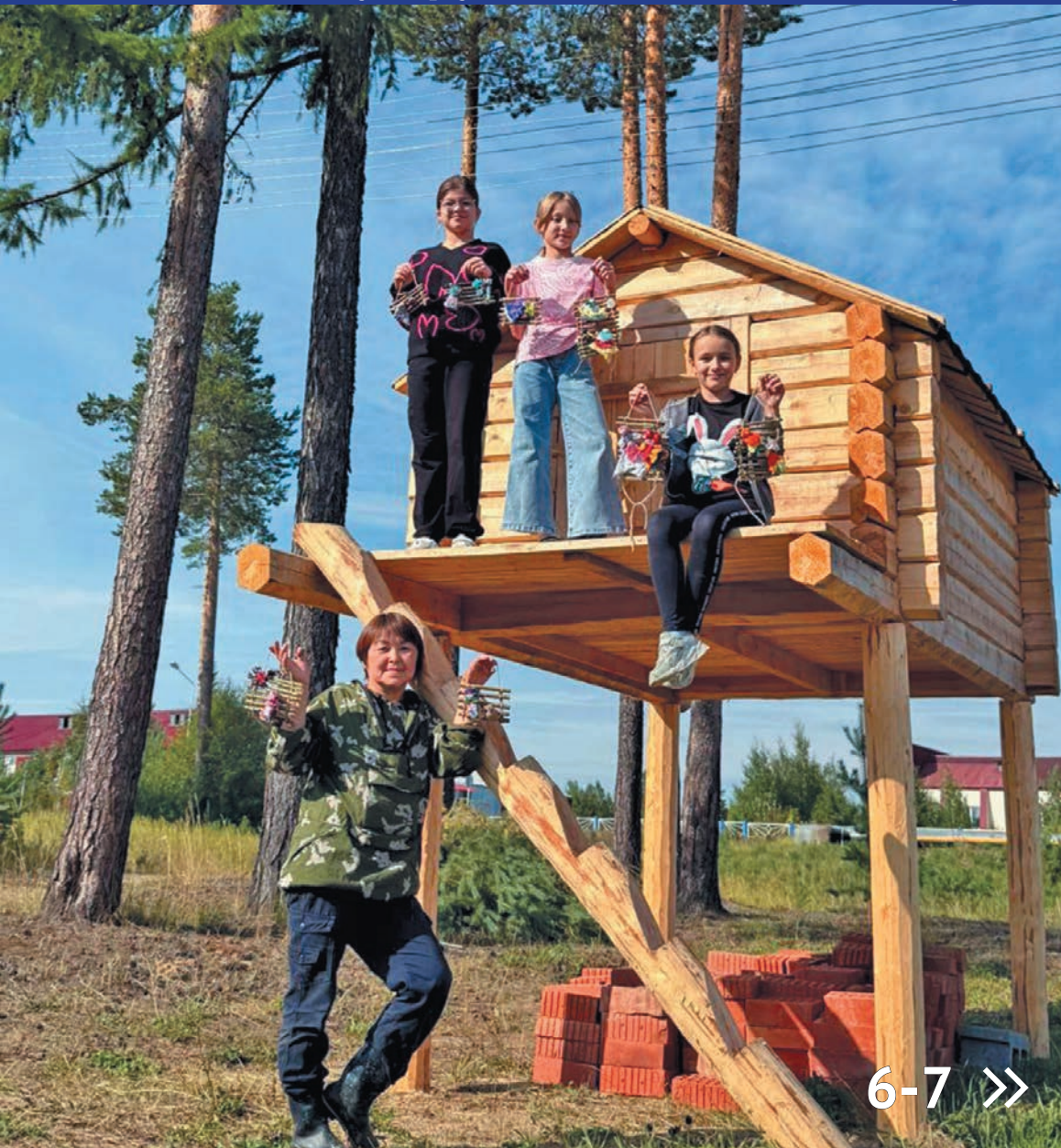
Ханты ясаң

Основана
1 ноября 1957 года

18.09.2025
№18 (3678)

Йилдуп рўтьщаты тәхет пўншсыйт

Финно-угрәт
вәйтантайлсәт

» 3

Россия луват
мирев йис верәт
ванлҕаты XV-мит
мирхот

» 8-9

Ханты ясаң па
йис вәлупсы
пәта сәмәл
хошийл

» 12

Юх
енмәлты
тәхи

» 14

Нуви сәңхум район Сәрум вошн «Сәрум мўв» нәмпи рўтьщаты тәхийн.
С. Рандымова китум хур

6-7 »

Мўвев хуца пириты вєр

Иса мўвәтн 2025-мит олд верум пириты хәтл хуләс, щи верәт Россия 81 мўв сўңәт хуца вәсәт. Лыпәт хойты тыләщн 12-мит хәтл, эвәлт 14-мит хәтл, вәнта шуши мирев пирисәт лыв вәлты мўвәта ух тәты кәщайт, поступсәт ләщәтты па вўты депутатәт.

Тәмхәтләтн 20 субъект хуца хәннәхуятәт нәпек есәлсәт мөт вән кәщәел губернатор пириты пәта, 11 мўв сўңәтн – поступсәт вўты депутатәт пәта, 25 тәхетн – вошәт дума депутатәт пәта. Щәлтә па ай вошәтн кәщә ех тәм хәтләтн ищи пирисайт.

Югра хуца лыпәт хойты тыләщн 14-мит хәтләтн 13 пириты вєр вәс. Щит хәлүм вән вошәтн депутатәт пирисайт – Покачи, Радужный па Мегион, щәлтә па Нуви сәңхум районән па Советской вошн. Щи киньща па ләпәт тәхийн вошәтн па ай вошәтн ух тәты кәщайт пирисайт, щәлтә па и депутат пириса и ай вошн.

Югра хуца еслүм нәпекәт ин лўңәтсайт. Югра

избирательной комиссия кәщә хә Денис Корнеев путәрн, пиресты хәтл яма мәнәс, нәмәлт ювра вєр нәмәлт тәхийн әнтәм вәс. Ех ищи атма мәнты верәт оләңән нәпекәт ән хәншсәт. Кандидатәт па партияйт эвәлт хәншум нәпекәт худыева вантсайт, ищи нәмәлт ювряя мәнты верәт әнтәмәт.

Шуши мўвәтн нәпек есәлты тәхета 34,14% хуят юхәтсәт, иса лўңәтман – щит 43 698 пиресты хәннәхә. Ләпәт район хуца «Единая Россия» эвәлт мәнты кандидатәт нух питсәт. Шуши мўв сўңәтн яха лўңәтман 91 депутатской мандат вәс, щит арсыр муниципальной тәхета: 83 тәхетн «Единой Россия»

О.Л. Тасманова Касум вошн. С. Рандымова верум хур

эвәлт мәнум ех нух питсәт, 4 – КПРФ, 2 – «Российская партия пенсионеров за социальную справедливость», 1 – ЛДПР па ит мандат лўв сәхтәлә мәнум хәннәхә еша павтәс.

Югра кәщә **Руслан Кухарук** лупәс:

» *Единая Россия»* кандидатәт 90% киньща аршәк мандат еша павәтсәт, щәлтәса кал, муйкәма мирев щи еха эвәлт-

ләт, щи ех верты верәт яма мәнләт. Ма ям вўща ясәң китлүм тәмәщ пириты хәтл яма ләщәтүм еха: избирательной комиссия, пиресты тәхийн вәлүм еха па айкеләт әкәтты хуятәта. Мөт ям ясәң китлүм пириты тәхета юхтылүм мирева, лыв мўң и яха вәлты хотәңн Югра па Россия елды яма ләщәтман тайты нумәсн вәлләт.

Путәр хәншәс:
Пётр Молданов

«МАХ» нәмпи ут мухты мир путәртты олңитсәт

Россия мўвевн арсыр йилуп щўңкәт тывләт, щи кўтн «МАХ» нәмпи ут версы – щит «WhatsApp», «Telegram» хурасуп ут, мәтайңән па хон пеләк мўвәтн ләщәтман вәсңән. «МАХ» – щит щимәщ программа, мәта ут хўват хәннәхуятәт кўтәлн путәртләт, щәта арсыр йилуп айкеләт уша павәтты рәхл. Щи вер Россия мўвев кәщә поступсы щирн верман вәл.

Щи ут версы, ләдн Россия мўвевн вәлты мир интернет хуца па хон пеләк мўвәтн вәлты хуятәтн ән ләпәлддыт па ән долүмдыт. Вантә, юхи хәшүм оләт мәр шеңк ар хәннәхә арсыр мессенджерәт хўват долүмлы.

«МАХ» нәмпи ут унтасн кўтәлн соращәк па яма путәртты рәхл. Ин вәнты «МАХ» утн сот

мудтас канал пўншман вәл, щи утәта Россия мўвевн вәлты миллион мултас хәннәхә хәншман вәл. Иса ки лўңәтты, 30 мултас миллион хуят щи мессенджера лүңман вәл.

Щи программа яма па тәса лавәлман вәл, ешавәл щи ут мухты «СБП» щирн хәннәхуятәт вух китты питләт. Щи тумпи щәта МФЦ щирн иса мосты нә-

пекәт верты рәхл.

Югра мўвевн интәм иса әшколаятн вәнлтылты нявремәт, лыв вәнлтәты хуятлал, әңкидал-ащидал кўтәлн путәртты «чат» нәмпи утәт версыйт. Щи тумпи «Сферум» нәмпи нявремәт вәнлтәты платформа щўңк «МАХ» мессенджер пила ийха рәпитл, щәта «электронной

журнал», «дневник» па па мосты утәт версыйт.

Мосл лупты, Россия мўвев кәщә «МАХ» утн канал тәйл, щив интәм 440 щурәс мултас хәннәхә хәншман вәл, щи киньща «Telegram» хуца Россия президент канал хуца – шимәлшәк. Щи хуятәт, хуятат ин вәнты щи ута ән питсәт, тәм ссылка хўват приложения лүңты рәхл: download.max.ru/.

Путәр хәншәс:
Надежда Рагимова

Финно-угрәт вәйтантайлсәт

Мирхот пурайн. Т. Меровә верум хур

Югра мўв эвәлт юхтум хуятәт

Лыпәт хойты тыләщ 9-13-мит хәтләтн Марий Эл мўв Йошкар Ола вошн вән мирхот вәс. Щәта арсыр финно-угорской мирәт әктәшийлсәт. Вош хўләт хўват шәшман, арсыр мир яснәтн путәр сый сащәс. Тәта имухты кәт мирхот вәс – щит «Финно-угорская молодёжь в меняющемся мире: реалии и вызовы» немпи III-мит Россия мўвтел мир форум па финно-угорской мирәт Ассоциация VIII-мит мирхот.

Йошкар-Ола воша щит хәтләтн 42 мўв эвәлт 400 хәннәхә юхтәс, щит арсыр вошәт кәщә әх, наука щира рәпитты хуятәт, оса тәхета луңум мир, айкеләт әкәтты хәннәхуятәт па айдат әх.

Мирхот пўншты пурайн юхтум хуятәта Россия мўвев кәщә хә Владимир Путин хәншум яснәт лўнәтсыйт. Лўв хәншәс:

» Финно-угорской мирәт Россия мўвев нух алумты щира йис пура вўш эвәлт ар вер версәт, щит исторической, научной, культурной па духовной верәт лавәлты па елды тәты вер. Тәмхәтл нын айлат әх оләңән нәмәсләты, тәм мирхотн лыв оләңелн путәртты питләты, ләдн лыв нумсәң, рәпата пелды сәмәң хуятәта ат йисәт.

Россия мўвев президент администрация кәщә ләңкәр хә Магомедсалам

Магомедов, «Федеральное агентство по делам национальностей» кәщә хә Игорь Баринов, арсыр финно-угорской мўвәт кәщәйт па Югра мўвев кәщә хә Руслан Кухарук тәм вән мирхота юхтум мойң әха ищи ям вўща яснәт лупсәт па китсәт.

Тәм хәтләтн арсыр мосты мирхотәт версыйт, щәта юхтум әх национальной политика верәт оләңән путәртсәт, ләдн Россия мўвевн вәлты арсыр мирәт кўтәлн ләхсәңә, яма ат вәсәт, ләдн лыв йис верлал лавәлсәт па елды ат тәсәт. Мирхотәтн ясәң мәнәс, хутыса мўң мирев кўтн ух хәйт па ух неңәт вәнләтәты, хутыса арсыр мирәт рәт яснәт лавәлты.

Мирхотн уша йис, 2023-мит олн мәнум ищимәщ форум юпийн ар мосты верверсы. Ин ар миряснәт «Яндекс.Переводчик» вера лүңсәт, ин щит вер

әхтыйн мир елды рәпитты питләт.

Тәм мирхот елпийн финно-угорской айлат әх кўтн кәсупсы мәнәс, лыв арсыр йилуп верәт нумса пунсәт, ләдн лыв рәт мирлал яснәт, йис верәт лавәлты па елды тәты. Финно-угорской мирәт Ассоциация мирхот пурайн уша йис, хуятат щит кәсупсийн нух питсәт. Вәнләтәты верәт, рәт яснәт па литература верәт хўваттыйн оләңмит тәхия Коми мўвн вәлты не Татьяна Селезнёва йис, кимит па хәлмит тәхия Марий Эл мўвн вәлты Константин Суслов па Виктория Матвеева холумсәңән. Культура па рўтыщәты верәт әхтыйн кәпәртум айлат хә Максим Алгайкин (Марий Эл мўв) оләңмит тәхия питәс. Кимит тәхия ишәкты непек щит верәт әхтыйн Марина Матвеева (Татарстан мўв) холумтәс, хәлмит тәхия – Елена

Помозова (Московской область). Йилуп щирн айкеләт ләщәтты вер хўваттыйн оләңмит тәхия «Куара» удмуртской айлат әх тәхия йис, кимит тәхия – Надежда Климова (Пермской край), хәлмит тәхия – Денис Шаблий (Марий Эл мўв).

Щит мирхот пурайн юхтум әх финно-угорской мирәт Ассоциация кәщә пирисәт, щит сыры ищи кәщә вәлүм хә Пётр Тултаев, лўв Россия мўвев президент совет хуца межнациональной верәт тўвман рәпитл па Россия мўвев сенатора вәл. Щитумпи Ассоциация совета 51 хуят пирисы, щив Югра мўвевн вәлты вухәл мир эвәлт Тамара Меровә пирисы, хәнты мир эвәлт – Татьяна Дятлова.

Тамара Меровә

хәншум путәр

хәнты ясәңә тулмәщәс:
Надежда Новыхова

Сырыя шәшты увас мирев айлат ёх: Екатерина Кантерова

Екатерина Кантерова тәмхәтл Ёмвошн технолого-педагогической колледж хуца вәндтыл, щив Ляминской ашкола етшумал юпийн юхтас. Тәм ол Катя 18 ола йис, лүв вера каркам эви, сыр-сыр верата сәмәлн талла: ханты якәт якәл, йис пурмәсәт ёнтәл, арсыр кәсупсәта йңхәл, рәт ясәлн арәң путрәт хәншәл, мосты тәхетн ёха нәтл. «Культурное наследие глазами молодых: новые туристические магниты России» кәсупсийн Екатерина нух питман вәс.

Катяен рәт мұв – щит Нижнесортимской вош хонәңн вәлты вәнт кәрт, щит Сәрханл район хуца. Лүв аңкелн Марина Ивановна Кантеровайн па аңшәщелн Иван Григорьевич Кантеровән енмәлсы. Катя ясәңн, аңшәщел – щит лүв мет вана тәюм рәтнайл, щи хуятәл әрн па нумәсн лүв рәт ясәл, рәт мұвл сәмәңа тәйләлэ па йис верәт йма вәлдэ.

» Ая вәлүм нәптәм эвәлт мет вана нумәсн тәйләләм аңшәщелн путрәт. Ван күтн лүв путәртум путәрләл, лүв ариюм арләл нумәса питләт. Лүв пиләла ма иса пұш вана вәсум. Аңкем ван күтн аңшәщелн пилә мәнты хәйләлсәлэ, ма иса пұш лүв пиләла войхұл велты йңхийлсум. Щәта шәшты тәхет вера хұват, лүв вән хуят – сора шәшл, ма па хуты ай эвие – айлта хәтыйлсум. Тәх щос па ма сырыя питлүм, сора хәхәллүм па лүвты ләвәллүм, – путәртәл ая вәлмәл олаңн Катя. Тәм айлат эви пәта 2024-мит ол – вера шәкәң ол, аңшәщел аңтәма йис.

Па Екатерина путәртәс, муй пәта лүв еллы вәндтылты пәта Ёмвош пирийс:

» Ма сыры хән Ёмвоша юхтыйлсум, мәнәма тәта вера йм вәс, хурамәң вош. Щәлта па тәта ай нявремәт пилә рәпитты ёх вәндтәлайт. Ма нумсәмн,

еллы вәлүпсәм – щит ай нявремәт пилә рәпитты верем. Щимәщ рәпата ма нәмәсыя пирисум, щит хуты ая вәлүм верәт нумәсн тәйтәм пәта, щит хән ма олаң пұш ашколая юхәтсум. Ма ай нявремәт тәйтты хотәта аң йңхсум, щит пәта мәнәма ашколая юхәтмәмн вера ләвәрт вәс па щира вәлүпсыя имухты вәндты. Ма щимәщ нумәс тәйлүм, тәмхәтл вәнт кәртәтн муй па ай вошәтн Увас мирев нявремәтищи садика ат вұлыйт, щирн ашколая юхәттәлн лыведа кеншәк питл пасыр вәлүпсыя питты. Ма па ая вәлүм шәк верәт нәмман лыведа ашкола вәлүпсыя вәндты нәтты питлүм.

Колледж юпийн Катя Сургутской госуниверситета еллы вәндтылты мәнты нумәс тәйл, щит етшуптумал юпийн хәнты ясәңа вәндтәты неңа йил:

» Ма йма рәт ясәңем вәлөм, щит Пим мұв ёх ясәң. Щәлта па ма иса пұш арсыр верәт верлүм рәт ясәң еллы лылаңа хәшуптәты пәта. Ма ван күтн щи олаңн нәмәслүм, тәмхәтл нявремәт рәт ясәңн аң путәртләт. Лямин вошн интернатн енуммәмн, щәта нявремәт күтләлн тәп рұщ ясәңн путәртсәт. Хән лывты хәнты ясәңа хушты питләләм, лыв иса ясәң аң тәйләт, лыведа тулмашәтты мосл. Щит пәта ма нәмәслүм, интернатәтн щимәщ вәндтәты

Е. Кантерова. П. Молданов верум хур

ёх ат вәлдәт, мәта хуятәт хәнты ясәң тәйләт, щирн лыв нявремәт пилә хәнты ясәңн путәртты питләт.

ясәңн. Лүв «Вұща вәда, Сургутский район!» лылаң хурәт кәсупсийн ищи кәсәс.

Екатерина иса пұш арсыр верәт верты каш тәйл. Лүв сыр-сыр кәсупсәтн вәл, Лямин вошн айлат ёх центр хуца эвет хәнты мир ләмәтсх ёнтты вәндтыләс. Щи вер йма вәтал пәта лүв «Культурное наследие глазами молодых: новые туристические магниты России» кәсупсийн нух щи питәс, щәта лүв йис щирн хәнты ёрнас ёнтәс. Увас мирев әктупсийн «Музыкальные достижения» вер щирн Екатерина 3-мит тәхи ёша павтәс, лүв «Няврем тейңәлтәты ар» арийс. 2024-мит олн Катя «Многозвучие финно-угорского мира» кина хурасуп верум киникайт хуца лүв хәншум хәлүм арәң путрәт лұңтәс, щит пимской мирев хәнты

Мұң иньшәссәв Екатерина, муйсәр верәт лүв мет сәмәңа па вана тәйләлэ, па еллы вәлты муйсәр нумсәт тәйл. Лүв лупәс:

» Ма юхи юхтыйлсум хәнты мирем йис вәлүпсийн вәлдүм, щит пәта вәнт мұвәма ван күт йңхийлсум. Щирн ма хәнты нумәсләм па хәнты верләм нух хұвләләт, щирн йис ёх верләм йилпа енумты айлат ёха еллы кәтлуптәлләм.

Мұң Екатерина йм ясәң китлүв, лүв нумсәлн тәйтты верәт еллы йма ат тывләт, па еллы и тамиты нумсәңа па каркама атвәл.

Путәр хәншәс:
Пётр Молданов

www.khanty-yasang.ru

Шуши мир вәлупсы олаңан уша вераты!

Щиты Ёмвошн Мира вош хўлуйн, 52-мит хот едлийн камн ванлтупсийн вошәң няврёмәт ханты-вухаль мирңан верәта вәндтәты ёх лупсәт. Щит дыв лыпәт хойты тыләщ 1-мит хәтлән дэщәтсәт.

Тәм тәхи кәша не Надежда Казначеева вўща верәс:

» Тәмхәтл, Нумсәң хәтлән, мўң вошәң мир вәндтәты тәхев олаңан путәртлўв. Камн ванлтупсы версўв, дәлн машинайтн мәнты муй кўрн шәшты ёх мўң мосты рәпатаев олаңан уша ат версәт. Мўң хущева, вантэ, округ шуши мир йис вәлупсы олаңан уша верты рәхл, ханты муй вухаль ясәңнән, арсыр нарәсты утәтн юнтты па па верәта вәндтәты. Тәм олн мўң вән хуятәт арсыр шуши мир пурмәсәт верты вәндтәты питлўв, щирн юхтаты!

Няврёмәт вәндтәты не Ирина Белявская лупәс:

» Интәм мўң тәхевн хәт вәндтәты хуят рәпитл. Тәмхәтл ванлтупсийн уша верты рәхл, муйсәр верәта мўң эвет-пухәт вәндтәлўв – щит ханты, вухаль ясәңнән, арсыр нарәсты утәтн юнтты, ариты, якты, хурамәң пурмәсәт верты па па верәта. Тәм тәхи тумпи мўң, вәндтәты ёх, Ёмвошәң хәтл мәр ай няврёмәт тәйты хотәта, әшколайта яңхийлўв па округ шуши мир олаңан путәртлўв, ванлтупсәт алылўв. Ийха лўңәтты ки, ол мәр 1350 няврём вәндтәлўв.

Ванлтупсийн щәта вәндтәйды пух Санжар Нуркасымов хурамәң сўв нарәсәс. Лўв лупәс:

» Ма 13 ола йисум, ин 7-мит классән вәнд-

^ Ванлтупсы хәр дэщәтсы

тыйлдум. Тәм тәхия вет олаңхлум. Тәта Владимир Меров эвәлт нарәсты вер олаңан уша верлум. Щи тумпи округ мир творчества хота Алексей Решиков хуша яңхлум па ищи нарәсты вәндтәйдылум. Ма 2019-мит олн мўвтәл мир топщитты кәсупсийн мет сыры нарәс юх хәдсум, щикем мәстәс, щирн тыв вәндтәйды щира яңхты пйтсум.

Тәм ванлтупсийн ай эви Соня Самородская шиваләсум. Лўв лупәс, хуты велщи әшколая мәнәс, сәк кәрәтты мосман тәйл, щирн тыв яңхты пйтл.

Ёмвошәң мир, нын няврёмлән тәм тәхийн округ шуши мир йис вәлупсы олаңан уша верты веритләт, щирн юхтаты па хәншәнщәты!

Ирина Самсонова
хәншум ут хўват
путәр дэщәтас:
Людмила Гурьева

^ С. Астапович ай тәл

^ С. Нуркасымов нарәсл. И. Самсонова верум хурәт

Йилуп рўтыщаты тәхет пўншсыйт

Тәм ол вәйт лор тыләщ 26-27-мит хәтлңәнән Нуви сәңхум район Сәрум, Касум, Верхнеказымской па Лыхма вошәт хуща йилуп әмәщ хәрәт пўншсыйт. Ши верәт ләщәтты щира кәща ехлўв «Инициативное бюджетирование» щирн округ кәсупсыя арсыр проектәт китсәт. Нух питум верәт хўват интәм мўң районәв хуща әмәщ хәрәт ләщәтсыйт.

Касум вошн кәт хәр пўншсы

«Касум ех» тәхи кәща нә Елена Терентьевна Федотова «Ресурс-трек: Траектория гения» вер ләщәтәс. Касум вош кәща хотн рәпитты ех па «Әмәщ хәр» нөмпи проект версәт. Тәм тәхеңән пўншты

едлийн кәсупсы мәнты пурайн округ мир мөт ям верәт пирисәт, щәлта нух питум верәт ләщәтты пәта вухн сухуптәсыйт, мосл лупты, касум ех ищи вухн еша нөтсәт.

Олңмит вер пәта «Нумсәң ех» нөмпи тәхийн рәпитты ех хўвн рәпитты

олңитсәт, олңәлн хот ләщәтсәт. Сырыя тәм хот хуща катра әшкола летут хот вәс, лыв щит йилпатсәт. Интәм хурамәң, ләщкам па хошум йилуп хот тывәс. Ши тумпи тәм хот камәлта ищи яма па хурасәңә омәссы, щәта әмәщ рўтыщаты хәр версы. Пушхиет тыв арсыр верәта, етнхотәта вохлдыйт,

лыв пәтәда кина вандтәты тәхет верлдыйт.

Мөт вән «Әмәщ хәр» әшкола пўңәлн омәссы. Тәта етнхотәт верты хәр вәл, омәсты пәсанәт, йилуп юнтты хәр, якты-ариты тәхи. Ши тәхи пўншты пурайн емәңхәтл вәс. Тыв вошәң мир – нявремәт, вән хуятәт, вәна пелка ювум ех – юхтыйлсәт.

▲ Е.Т. Федотова вошәң мира кина вандтәт

Нуви сәңхум район кәща хә Сергей Петрович Маненков, Касум вош кәща нә Алсу Хасимовна Назырова вўща ясәт лупсәт. Лын ишкәщты нөпекәт Людмила Афанасьевна Рочевая, Михаил Валерьевич Тарлина, Елена Терентьевна Федотова катлуптәсәт.

Тәм кәт йилуп хәр пўншсы, мўң вошиев кашәң ол тәп хурамәңашәк йил. Вән пәмәщипа па ям ясәт ләңхәлўв лупты округев,

▲ Касум вошәң мир «Әмәщ хәр» юхәтсәт. Е. Федотова миюм хурңән

районэв кэщайлүва па касум ёха.

«Сэрум мўв»

«Сэрум мўв» немпи вер Югра мўвев кэща грант нётупсы холумты щира кэсупсийн нух питас. Щи проект верты Елена Александровна Кузнецова нумасн юхатсы. Лўв нумсэл, непека ханшсэлэ, иса тэса дэщатсэлэ.

Елена Кузнецова (эви опраш немл Вагатова) Сэрум мўвн сема питас па енмэс. Ащел па аңкел щата «Газпром» тэхийн рэпитсәңән. Лўв ая вэлмал вўш эвэлт ёнтасты, сәк кәрәттты, тыйты верәт сәмәңа тайлалэ. Сэрум вош «Газпром» хуца 30 ол мәр рэпитл, тәп ханты мир йис верәт аңт юремәслэ, арсыр ханты мир пурмәсәт верл. Тўтщан хирлал нәй па паннэ сух эвэлт ёнтлалэ. Итәх хирлал хурамәң ханшийн верлалэ. Щалта нәй сәх ханшет, ёрнасәт па няврем юнтты аканят ёнтәл.

Щи каркам ханты неңие ар ол «Нумас юнт» вер пидә рэпитас, Сэрум вошн па ар тәхия яңхас, дәдн мира ханты юнтутәт вандтәты. Лўв мўң районэв вошат хуца кашәң ақтәщты хәрн нявремәта па вошәң мира «Шол» ханты юнтут па «Тепко» юрн юнтут вандтәл па кәсупсы верл.

Сэрум вошн «Сэрум мўв» немпи хурамәң центр хот пўншсы. Щата юх эвэлт ханты хотәт, лўң хотыет, нянь кәрые, лупасәт, дәщкам юнтты хәриет тывсәт. Вошәң мир па мойң ёх тыв юхатты питләт, дәдн йис вәлупсы олаңән уша верты, ханты ёмәңхәтләт постәты.

Вантэ, трассовой вошат хуца Россия мўвев ар

С.П. Маненков Сэрум воша юхтыләс

тәхет эвэлт юхтум мирәт вәлләт, дыв рәпитты юхәтсәт, тәм тәхийн ар ям па мосты вер олаңән уша павәттты питләт, хутыса йис пурайн тәм мўвн ханты йис ёхлүв вәсәт.

Елена Кузнецова лупас:

» Ма әмтәтәдлүм, мўң йилуп хотн рәпитты питлүв. Сыры ма киникайт дўңәттты хота, кўлупа яңхсум, дәдн вошәң мира мўң культураев олаңән путәртты. Тәта мўң пицев ар, мойң ёхлүв вохты питлүв па йис вәлупсы олаңән путәртты. Щи тумпи увас мирәт ёмәңхәтләт постәты питлүв, нянь кәрн епләң няние верты. Мўң тәта пурмәсәт шавиты хот верлүв па йис пурайн тәта вәлты ёх олаңән йис пурмәсәт әкәттты питлүв. Тәта йистелн Сэрум Васька мўв вәл. Тәм йисн тәта хидыла вәлләт, Вячеслав Кузьмич Тарлин хоттел ёхлал пидә вўды тайләт. Ма ащем па аңкәм Александр Кузьмич па Ефросинья Павловна Вагатовәң 1972-мит олн тыв юхәтсәңән, «Газпром» тәхийн рәпитсәңән.

Е.А. Кузнецова па С.Н. Икромовә Сэрум мўвн

Моёң ёх епләң турн шайн няньщәдйит

Ма икәм Сергей Иванович Кузнецов тыв 1982-мит олн рәпитты юхтәс. Ар ол мўң ийәх вәлдүмн, нявремламан енумсәт, хиләт тайлүмн. Хоттел ёхлүв пидә мўң вәнта воньшумут, нохәр, туләх әкәттты, хўл вәлпәсдәты яңхлүв.

Щи тумпи мўң ийәх кәсупсәтн, ёмәңхәтләтн вәллүв. Кашәң ол Нуви сәңхум воша «Город мастеров» вандтупсыя ма верум пурмәсдам тәтәдлүм. 2022-мит ол вўш эвәлт ма «Нумас юнт» немпи Татьяна Владимировна Волдинайн верум

проект хуца рәпитсум, Сэрум вошн юнтты хәр пўншсүв.

Ин район кәща ёхлүва па Елена Терентьевна Федотовая вән пәмәщипа па ям ясәт лупты дәңхәлүв.

Мўң Елена Александровная ищи пәмәщипа луплүв, ям рәпатаен па ям нумәсләң, нын ям верлән еллы ат мәнләт. Щимәщ әмәщ хәрәт Нуви сәңхум район хуца пўншсийт.

Путәр хәншәс:
Светлана Рандымова

Россия луват мирев йис верāt

Калининградской область Правдинской округ хуца 2025-мит ол вātт дор тыдāщ 29-30-мит хātлҗāнāн Россия луват вātты арсыр мирāt йис верāt ванлтātы XV-мит вулаң мирхот вās. Тāmāщ āктупсы Россия мўев культура министерства, Калининградской область хуца ух тātы ёх па Правдинской муниципальной округ хуца рāпитты ёх лāщātсāt.

Тām мирхот иса мирев йис верāt тāmхātл вāнта вана тātты пāта, Увās мирев йис верāt еллы тātы лавāрт суртāt олāңāн путāртты па щитāt лāщātты пāта верса.

Āктупсыя 14 мўв сўнāt эвāлт юхтум ёх āкумсāt, щит мўң Россия мирев па па хон пелāк ёх. Мир юхтыйлсāt Адыгея, Башкортостан, Саха (Якутия), Татарстан, Мордовия, Красноярской край, Тверской, Вологодской, Новосибирской, Свердловской областят эвāлт, щāлта па Югра мўев, Москва, Санкт-Петербург вошāн па па хон пелāк Сербия мўв эвāлт.

Мир ешāлт ям вўща ясāң путāртсāt: Калининградской область Правдинской округ ух тātы хā Владимир Устинов, Калининградской область культура па туризм министр хā Андрей Ермак, В.Д. Поленов немуп Россия мўев арсыр ми-

рāt творчества хот кāщā лāңкār ими Мери Русанова. Лыв путāртсāt, муй пāта тāmāщ āктупсāt мослāt, щит Россия луваттыйн вātты мирев нумāсдал па сāmлал ям тāхет пелā керātты пāта.

Югра эвāлт щив юхāt-мāн вāsāt: Елена Исламуратова – округ мир творчества хот ух тātы ими, Анатолий Вадичупов – йис нарāсты юхāt верты па щитātн юнтты хāннeхā, Александр Замиралов – йис нарāсты юхāt верты па щитātн юнтты тāхийн вāнлтыйлты хāннeхā, Александр Кравченко – округ пўпи якты хот āшкола хуца вāнлтыйлты айлат хā, Пётр Молданов – округ пўпи якты хот āшкола хуца ух тātы хā. Щи мирхотн арсыр пишāt, арсыр верāt вāsāt. Мет нумāса питты тāхет: йис пурмāсāt ванлтātы хот йит, шўкшātы па йис пурмāсāt верты хār, наука щирн вātты мирхот па етнхот.

Наука щирн мирхот хуца учёнойт путāртсāt, муй вўрн тāmхātл вāлупсыйн йис ёхлўв верāt āн юремātы. Культурной центрāt хуца рāпитты ёх путāртсāt, муй вўрн лыв хуцāла щи йис верāt шавиман тāйлайт. Юхтум мирева мет āмāщ вās етнхот вантты, щāта ийхā āкумман вāsāt арсыр Россия мўв сўнāt эвāлт юхтум арāң-моньшāң па сыр-сыр пишāt тātты ёх.

Округ мир творчества хот хуятāt щи āктупсыйн хāнтэт па вухаль ёх йис ариты-якты верāt ванлтāsāt. Йис нарāсты юхāt верты па щитātн юнтты āшколая йāхты ёхлўв нарās юхн нарāссāt, «Мēңхāl», «Ущмарāң вухсар», «Вет дов тынуп юх» йис хāнтэт юнтутāt па хушупсāt ванлтāsāt.

Етнхот хуца округев пўпи якты хот āшкола хуца вātты айлат хāйңāн Пётр Молданов па Александр Кравченко «Мēң-

кāта юхана» пўпи хот хуца верāнтты лўңāлтуп ванлтāsāн. Лынāна Анатолий Вадичупов па Александр Замиралов нётсāңāн. Йис пурмāсāt ванлтātы тāхийн Александр Кравченко па кāтар арийс, щит «Печар юхātты ар» па «Яка, яка!».

Тām лўңāлтуп вантум юпийн округ мир творчества хот хуца ух тātы ими Е. Исламуратова лупās:

» Юхи хāщум хātлāн мўң ванлтылум āмāщ ерев – щит пўпи як хот лўңāлтуп, щитāt тунты венш пунман верлайт-аридайт. Тāmāщ лўңāлтуп юхтум мирева пўпи якты хот āшкола хуца вātты кātңāн ванлтāsāн, тāmхātл щāта ух тātы щира Пётр Тимофеевич Молданов вāл. Юхтум мирева тāmāщ верāt вантты вера āмāщ вās, па ёх щимāщ лўңāлтупāt āн тāйлāt. Щи лўңāлтуп – щит хуцы мўев-ийңкев шавиты верāt олāңāн. Щикўш щит йис лўңāлтуп, тēп тāmхātл вāнта мўв-ийңк шавиман тātты верāt вана тātты мосл. Тām йис лўңāлтуп сцена хār тāхия тāса мāстуман тāсы. Хāнты ясңуп лўңāлтуп вантум мирев имухты уша версэл, муй олāңāн тāта ванлтāsы, муйсār нумās āкмум ёхлўва тунты венш лāмтум ёхлўв тāsāt.

«Россия мўев арсыр мирāt йис верāt лавāлты па еллы тātы вер» немпи мирхот хуца Елена Исламуратова путāртās, муй вўрн мўң мўевн йис верāt шавиман па еллы тўвман вана тāйлайт. Шавиты верāt рўщ ясāңāн – щит Югра мўев нематериальной этнокультурной достоя-

Кāща ёх вўща верлāt. П. Молданов верум хурāt

Е. Исламуратова путār тēл

ванлҕаты XV-мит мирхот

ние, ши верāt ханшум поступсэт щира елды шавидайт. Щитāt шавиман тайты карты шўңкāt па нётлāt. Щālта па лўв «Ежегодный форум народов России» олаңаң путāртās. Лўв ясāлн, тāmāщ āктупсэт – щит вера мосты верāt, тāта шēңк ар мосты па амāщ верāt ванлҕалыйт. Тāта вера арсыр мирев ийха āкātлайт, тāта вера арсыр верāt олаңаң путрāt мāнлāt. Тыв юхātман вәллāt наука щира рәпитты хāннехуятāt па вера арсыр ёх, мāта хуятāt кашāң хātл арсыр мир пида рәпитлāt па арсыр нумсāt тāйлāt. Тыв юхātман вәллāt йис арāt-якāt вана тайты ёх, йис щира ариты па якты хāннехәйт. Тāта арсыр мир нумсāt, арсыр мир ләхсāңа вәлты верāt уша верты пищ вәл. Елена Евгеньевна па путāртās, муй вўрн мўң Югра мўвевн йис верāt шавидайт па муй щирн ши нумсāt, ши верāt елды тўвман мирев рәпитлāt:

» Йис нумсāt, йис ёхлўв сāmāңа тайты верāt елды вана тайты питлўв ки, щирн иса мўв сўңātн вәлты мирев и нумāса юхātлāt па кўтэвн сāmāңа, ләхсāңа вәлты питлўв. Ма ясāң тāйлум, муй вўрн мўң мўвевн ши верāt лэщātман вәллāt. Мўң округев хуца па мўвātн вәлты мир киньца сырышāк вўянтсўв йис верāt лавлāсты поступсэт верты, 2000-мит олāt тәп-тәп олңитумн мўң хуцева округ поступсэт ётсāt – щит «О фольклоре коренных малочисленных народов Севера, проживающих на территории Ханты-Мансийского автономного округа – Югры», «О

народных художественных промыслах в Ханты-Мансийском автономном округе – Югре» па па утāt. Ши поступсэт щирн округев хуца вәлты Увās мирев йис верāt вана тāйлдайт. Мосāң, щит пāта мўң па мўвāt киньца мет сыры «Реестр нематериального этнокультурного достояния» верты олңитсўв, щит 2014-мит олātн вәс. Мўң хуцева – щит тāmхātл ванта лылаң верāt, йис нумсāt щира, йис верāt вана тайты щира мўң мўвевн хулна ар тāхетн вәлты ёхат вәллāt, щит муй вәнт кәртāн, муй па вән вошн. Йис верāt па нумсāt елды тәты пāта мўң āшколайт, якты-ариты тāхет версўв, арсыр пищāt мухты ши йис верāt миревн елды ши тәлыйт. Ши верāt елды тәты нумсātн мўң хуцева āшколайт верман вәллāt. Щит округ пўпи якты хот āшкола, тāmхātл, ши тāхи мухты мўң округ лаборатория версўв. Мўң мўвевн пўпи хот арсыр тāхетн ар щира верāнтла, вухаль ёх, увās хāнтэт, сәрханл хāнтэт арсыр пищāt тāйлāt. Щимāщ ар хурасуп пўпи хот верāt ийха тәты āн рāхл. Щālта па мўң йис нарāсты юхāt верты па щитātн юнтты āшкола тāйлўв, щитэв хўвн рәпитты питās, 1990-мит олātн. Ин хуты няврём щира щāта вәндтылум ёх лыв ши āшколайтн ухтәты хāннехәйтә йисāt.

Мирхот пурайн Пётр Молданов путār лўңтās, муй вўрн йис верāt, йис арāt-якāt, йис пўпи хот пищāt тām хātлātн вошн енмум няврёмāt па айлат ёх пида елды тәты:

» Тām олātн пўпи хот верāt

Калининградской мўв йис вәлупсы

Калининградской мўв ванлҕупсы

лыв сахтәда елды мāнты пищелāнтә. Айлатёх, няврёмāt āңкилал-ащилал ясāңāн āн путāртлāt, рўщ ясāңа питсāt. Щит пāта пўпи хот верāt, арāt-якāt, лўңālтупāt елды тәты нумās ки тāйлўв, ин кāншты мосл, муй вўрн мўң ши верлўв елды тәты питлўв. Немāсыя йис щира няврёмāt вәндтāты тāmхātл иса пўш āн тивл, щит пāта па пищāt кāншты мосл. Па мўвātн щимāщ пищāt вәллāt, щит па хон пелāк Япония мўв хуца йис щира верумванлҕупсы тāйлāt, щит театр Но. Мўң ши ёхлўв пида вера и щира пищāt тāйлўв. Театр хуца па пўпи хот лўңālтупāt хуца тәп хә хуятāt юнт-

лāt, китумтак тāхийн хә хуятлўв тунты муй па пасыр венш ләмātман арилāt-путāртлāt, щālта па тәп и пурмās ёшн тāйлāt, мўң хуцева щит сўв, тум мўв ёх хуца – веер. Ар щира мәступтуман сўв па веер арсыр пурмāsа ши йилāt.

Югра эвāлт форума яңхум ёхлўв ясāңāн, ши āктупсы вера ям щира лэщātман вәс, щит пāта па олн лыв па ши щимāщ вулаң мирхота яңхты нумās тāйлāt.

Путār хāншās:
Пётр Айев

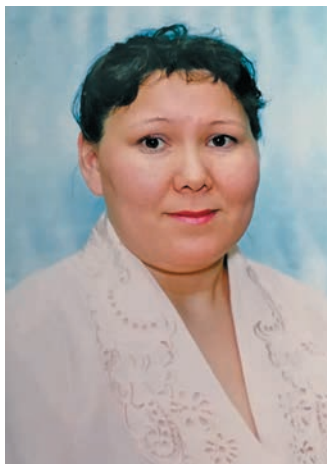
Ар ол ныврэмәт пида рәпитл

Сүмәтвоша яңхмемн ма Людмила Павловна Хатанзеева (Таратова) пида вәйтантыйлсум. Лүв Сүмәтвошн вәл па хәлүмьяң мултас ол ныврэмәт хәтл мәр тайты хотн пушхиет пида рәпитл. Рәпатаел сәмәңа па мосман тайлалә.

Людмила Павловна Сүмәтвош район Ломбовож ай вухаль кәртән 1969-митодн сема питәс. Аңкел-ашел – Тамара Кирилловна па Павел Иванович Таратовңан – лапәт ныврәм тайсәңән, Людмила – мет ай эвия вәс. Лүв щиты ай пура олдал олҗаңн пүтәртәс:

» Олҗаңн Ломбовож кәртән вәсүв, щәлта аңкем-ашем кәтна мәнсәңән, щирн аңкем лапәт ныврәм пида Сартынья кәрта касләс. Атәлт мүнөв енмәлтәс. Лүв 1932-мит одн сема питәс, вәлупсәл мәр интернатн ат пурайн ныврәмәт лавәлман рәпитәс, щәлта пурмәсәт пәсты неңа вәс. Ай пура олдам нәмәлмәты әмәш. Хотәвн ар ныврәм вәс, күтәвн ләхсәңа вәсүв, ийха юнтсүв. Аңкева иса верәтн нәтсүв, йиңк тәтәлсүв, түрн хәра яңхийлсүв, вантэ, щи пурайн мис, лов тайсүв, щирн кашәң лүң пурайн турн ләщәтты мосәс. Сартынья – щит ай кәртие, щәта нәл класс вәнты ашкола, пәдъница, лапка, метеостанция рәпитсәт, иса мир яма, ләхсәңа вәсәт. Щәлта 1990-мит оләтн щәта иса ләп тәхәрс, тәп хәннәхуятә ин вәнты щәта вәлдәт.

Людмила Павловна ясәңләл щирн, Ломбовож кәртән вәлмелн ныврәмәт эвәлт вәндат әх вәнты иса мир вухаль ясәңән пүтәртсәт. Хән Сартынья кәрта касәлсәт, щәта мир вухаль па рүщ ясәңән

▲ Л.П. Хатанзеева

пүтәртсәт. Щирн ныврәмәт күтәлн иса рүщ щирн пүтәртты питсәт.

» Мүң нәл класс вәнты Сартынья хуши, щәлта Ләв вошн елды вәндтыйлсүв, интернатн вәсүв. Щәта Кимкьясуй, Ломбовож эвәлт юхтум эвет вухаль щирн күтәлн пүтәртсәт, мүн – Сартынья эвәлт – рүщ щирн. Тәп юлн аңкем мүн пиләва иса вухаль щирн пүтәртәс, щирн ма рәт ясәм яма вәдем. Мәнәма ин тәп шәл, хути аңкемн мосты верәта ән вәндтәсыюм. Вантэ, лүв вухаль әрнасәт, пуркайт әнтәс, сәнәт верәс, ма щитәт верты ән хошлүм. Лүв ар вухаль әрнас тайс. Ма, упеңәлдам паяйдам иса интернатн вәсүв, ашкола етшуптумевн иса па вошәта елды вәндтыйлты мәнсүв. Аңкем юлн мис, лов тайс, мүн тәп лүң пурая юхи юхтыйлсүв па лүвәда турн ләщәтты нәтсүв. 1995-мит одн лүв әнтәма йис. Лапәт ныврәм енмәлмәл пәта

▲ Л.П. Хатанзеева икел па пухл пида

лүв хәлүм пүш мевл посн катлуптәсы. Ин мин уеңм пида кәт хуятн хәшсумн. Галя уеңм Тюмень вошн вәл, – лупәс Людмила Павловна Хатанзеева.

Лүв ашколайн йртъяң класс етшуптумал юпийн елды вәндтыйлты Тюмень воша мәнәс. Щи пурайн щәта упеңәлал вәсәңн па рәпитсәңән. Людмила ГПТУ-16 тәхи хуца комбинатн вәндтыләс, щәта 11 класс етн ашколайн етшуптәс. Вулаң непек еша павәтмәл юпийн нәл ол щи тәхийн рәпитәс.

» Әхәтшәк ма икия мәнсум. Щит юрн хә Николай Николаевич Хатанзеев. Лүв ищи Сартынья кәртән енмәс, аңкел – Зоя Антоновна Хатанзеева. Икем Сүмәтвошн милиция хуши ар ол рәпитәс, ин рүтшуман вәл. Мин кәт ныврәм енмәлсумн. Маша эвем Тюмень вошн хотәң әхләл пида вәл. Пухем ашкола етшуптумал юпийн армияйн служитәс, интәм Сүмәтвошн культура ко-

митет хотн рәпитл, – хотәң әхләл олҗаңн лупәс Людмила Павловна.

Лүв ясәңләл щирн, ныврәмәл рәт ясәңән ән пүтәртсәңән, тәп итәх ясәт вәдәңн, вантэ, Сүмәтвошн ашколайн ныврәмәт рәт ясәңа ән вәндтәлйит, юлн күтәлн тәп рүщ щирн пүтәртләт. Людмила Павловна хәлүм хида тайл, дыв Тюмень вош эвәлт лүв хушәда мойна юхтыйлдәт. Лүв икел сәмәңа хүл вәлпәсләл, лүң пурайн ийха вәнта туләх әкәтты яңхийләңән.

Людмила Павловна лупл, хути шәңк ләңхал хәнты вухаль әрнас әнтты, щи пәта сух тайл, тәп омәсты па әнтты мосл. Ин ныврәмәт лавәлты әх емаңхәтл пида ма ләңхалум лүвәда ям па хошум ясәт лупты, пушхиет лүвәда уй па амәт ат тәләт, ләлн хотәң әхләл пида тәдаңа, уяңа, яма ат вәсәт!

Путәр хәншәс:
Надежда Рагимова

Щикем әмәщ рәт имем пида вәйтантайлды...

Щиты амтәңа лупәс Любовь Александровна Кондратьева (Гришкина) «Хәтлде» фестиваль пурайн рәт неңәл Людмила Калистратовна Зубакина (Гришкина) шивалмалн. Ма щи пурайн тәм не пида ищи вәтаңа йисум, вә-лупсәл олҥаңан иньщәссум.

Лүв далясум рәт
икел олҥаңан пут-
рәл олҥитсәлэ:

Владимир, Валентин, ма
па Сергей.

» Ма кәт хәнты Гришкин па Куриков рәтҥән эвәлт ийлум. Тәм олн мүн Вулаң Победа хәтл вүш эвәлт 80-мит ол постәлүв, щирн ләңхалум мүн рәтәв эвәлт далясум хәев Алексей Кириллович Куриков олҥаңан еша лупты. Лүв Ас нопәтты тыләщ 15-мит хәтлән 1923-митолн Щүйлкәртән Кирилл Иванович Куриков па Татьяна Дмитриевна Лельхова щемьяйн сема питәс. Полнавт кәртәвәлт Вулаң Отечественной даля мәнәс. Кимит Белорусской фронт хуца далясәс. Пушкин эвәлтнедәсәлман Берлин вош вәнты вурәкәт вошитәс. Дәл эвәлт мәшәңа кәрләс, кимит группа инвалида йис. Лүв нәмл Полнавт кәртәң кев хурәсн хәншман вәл. Мүн лүвәл веккеши нәмман тайлүв.

Ма олңемн путәртты ки, ма лыпәт хойты тыләщ 14-мит хәтлән 1964-мит олн Полнавт кәртәң пәльницайн семәңадам пүншсәдам. Ащем – Александр Иванович Гришкин, аңкем – Татьяна Максимовна, эви опращ нәмл Курикова вәс. Ащем Түкьякәң кәртәң хәя, аңкем – Щүйл кәртәң неңа вәсәңан. Лын колхозн рәпитсәңан, щи тумпи ащем хүл па вой велпәсләс. Мүн щемьяевн вет нәврәм вәс: Геннадий,

Полнавт кәртән ай Люба эвие хәтл мәр нәврәмәт тайты хәтә яңхәс, щәлта ашколая мәнәс. 1982-мит олн ашкола етшуптумал юпийн лүң пурайн лыв хуцәла мойңа хәтәс Иосиф Максимович Куриков (ин вәтаң тохтур). Лүв Люба апәлңәңәл Нижневартоск воша тәслә. Тата лүв пүт кавәртты неңа вәндтыләс. Елды лупл:

» Тәп непекем щирн не-мүлт пурайн аң рәпитсум. 29 ол Нижневартоск вошн «Местное время» газета тәтьдәты неңа вәсум. Тәм вошн ма Николай Фомич Кондратьев хуца икия мәнсум, Алексей па Алёна нәврәмәңадам сема питсәңан. Пухем тата вәл па рәпитл, имеңа йис. Эвем Сочи вошн хотәт тыныты тәхийн рәпитл.

Любовь Александровна 2016-мит ол вүш эвәлт рүтьщәты мәнәс. Лүв вәлупсәл хүват ариты верл мосман тайләлэ, щирн ям арат ол юхды «Тор-Най» ариты тәхия яңхты питәс. Елды путрәл тәлдэ:

» Ма, вантэ, Вән Ас эвәлт хәнты ими, тата мүн Вах хәнты ясәңан арәт вәндтәлүв, мәнәма еша лавәртшәк, тәп хуты верты – вәндтәлүм па арилум. Мүн кәща неңев Томской

Л.К. Зубакина па Л.А. Кондратьева. Л. Гурьева верум хур

область Александровской район эвәлт, щәта вәдты хәнтәт еша Вах хәнтәт пида ихурпи ясәң тайләт.

Мүн, вантэ, хурамәң сценической дәмәтсухәт тайлүв, щитәт мүн пәтәва немасыя фабрикайн әнтлүйт.

Ма щәщем, аңқаңкем па аңкем эвәлт сәк кәрәтты, пун верты па тыйты хошлум, щирн итәх пурайн па неңәт, эвет щи верәта вәндтәлүм. Ма аңкем тәса әнтәс па тыйс, ин лүв әнтум па туюм дәмәтсухәт Сүмәтвош район катра пурмәсәт давалды хотн шиваләты рәхл.

Ин тәм пүш ма па хәнты имет эвәлт дәмәтсух, ухшам әнтты па хәнты акань ювартты вәндтылдум.

Юхи хәщум пурайн Любовь Александровна

лупәс, лүвәда «Хәтлде» фестиваль шеңк мәстәс. Лүв щирәлн, тата арсыр шуши мир верәт олҥаңан уша верты рәхл – вантэ, щи пурайн тата научной мирхот, шуши мир нүшайт тўңматты хәр, «Пүпи якты хот», арсыр вәндтупсәт, вәндтәты хәрәт па па утәт ләщәтман вәсәт.

Лыпәт хойты тыләщ 14-мит хәтлән Любовь Александровна Кондратьева 61 ода йис, щирн сема питум хәтләл пәта ар хошум ясәң луплум. Аңкенән партум, ащәнән алюм тўң әш хүват хәнты мир йис вәлупсәв давалман шәша! Нәң щемьяенән иса яма ат вәл! Тумтака хүв йис, хүв нәпәт вәда!

Путәр хәншәс:
Людмила Шульгина

Ирина Александровна Юнкер Сәрханл район Угут вошн «Угутский центр досуга и творчества» хотн рәпитл. Щәта лүв арсыр верәт верл, ханты ар ки мосл – арийл, ханты як ки мосл – якәл, па нявремәт Юган мұв йис хурамәң пурмәсәт верты вәнтәл. Щәлта па лүв сәмл хошийл ханты ясаң олаңаң, щит пәта ищи арсыр верәт верл. Рүтыщәты хәтләтн лүв иса пұш вәнт хұват вой-хұл вәлпәслуман яңхийл.

Ханты ясаң па йис вәлупсы пәта сәмл хошийл

Ирина Александровна сема питәс Тайлакова вошн, щит Вән Юган юхан тый хуща.

» Ма эви опрәщ немем Морозова, аңкем – Тайлакова. Ащем рүщ ики, аңкем – ханты. Юлн мұң иса пұш ханты ясаңаң путәртсүв. Ащем вера яма ханты ясаңа питәс, – путәртәл Ирина Юнкер.

Ая вәлум верләл олаңаң путәртмәлн Ирина мет ишкашман лупәс аңкеләшәл олаңаң, дын ар нявремәң хот тайсаңаң, иса яртыяң няврем. Лүв ветмит няврема вәс.

Хән Ирина Александровна иньщәссәв, муйсәр верәт ая вәлум олдалә эвәлт нумәсн хәщсәт, лүв лупәс:

» Щит хән мұң ащев пида вәнта холпәт вантты яңхсүв. Мұң, нявремәт, күтлүвн иса пұш кұлашсүв, мәта хуятәв ащев еш катлман мәнл. Холпәт мұң резина хопн довадман вантсәлүв. Холупа муй па мулты верәта вәнта яңхмевн мұң вәнтән ар хәтл мәр вәсүв. Тәх нявремлүв хәшапн улдәт, тәх утлүв палаткайн, лүңәтн хути каврум хәтләт. Мұң иса пұш вәнтән вәсүв, ащем щит кұш рүщ ики, ищимурт вой-хұл вәлман яңхәс. Мәнты ищи щит верәта вәнтәсәл, па нәл яйлаң, апәлнәңләм щит верәт пәда катлы. Мәнема муй икет, муй имет верәт, иса утәт верты әмәш. Мұң воньшумут ищи воньшсүв.

Щиты щит ая вәлмемн вәсум. Иса пұш вәнтән.

Центр хуща рәпитман Ирина Александровна йис хурамәң пурмәсәт верты питәс, щит верәт сәмәңа тайты питсәлдә. Лүв ясаңәлн, тәмәш верәтн лүвәла «Россия народной мастер» нем тайты не Альбина Лазаревна Ярсомова вера нәтл. Дын пилтәшман вәнтәты хәрат верәнтәңаң, нявремәт пида ар рәпитләңаң:

» Нявремәта тәмәш верәт верты әмәш, мет дыв ләңхәлты верел – щит сәк кәрәтты. Мәнема па мет әмәш тунты пида рәпитты. Тунты мұң товийн хурлүв, ин сүсн па яңхты мосл, ин тунты хәрәңа йис, хәнши кәкәртты ям. Тунты хурты – щит әмәш вер, ма ешәңләм кеши катәлты па лаюм катәлты хошләңаң.

Иринаен па и әмәш верл – щит арәң путәр хәншты, лүв лупәс:

» Хән ма нумәсн юхәт-

И.А. Юнкер. П. Молданов верум хур лаюм, арәң путрәт рүщ ясаңаң хәншлүм, Альбина Лазаревна ханты ясаңа тулмашәл, ма хути щит мурт ям йис ханты ясаңаң тайлүм, тәп шай яньщты кем ясаңаң тайлүм.

Хән мұң ханты ясаңа па йис ханты верәт елды мәнты пәнт олаңаң иньщәссәв, лүв лупәс:

» Йис верәт па ханты ясаңа дывәңа тайты пәта мет олаңа мосл нявремәт вәнтәты верәт пәда вантты. Культура хуща йис верәт – щит йис верәт. Мұң моньшәт хәншлүв, нявремәт пәта ханты ясәуп кружок тайлүв, ищи мурт щит вера шимл. Нявремәт ханты ясаңа вәнтәты пәта ашколайн щимәш щосәт мосләт. Мұң тәта Угут вошевн ашкола-интернат тайлүв, ханты ясәуп урокәт лыв ат тайләт. Ин тәп ханты ясәуп факультатив вәл, щив нявремәт яңхләт, хән каш тайләт. Мұң мұвев ям, нявремлүв худна ханты ясаңаң путәртләт, тәп хәншты щит ясаңаң аң

хошләт. Литературной ясаңаң аң тайлүв. Щит пәта муйкема ясаңа хәлләв, щиты щит хәншләв, Юган юхан хәнәт тәмиты лупләт, Тәрум юхан хәнәт па па щира. Муй вұрн мұңева, Юган мұв хәнәтә, и щира хәншты, щимәш поступсы аңтә. Па Сәрханл мұв хәнәт хуща и щиты. Щит мет лавәрт верев. Нявремәт ашкола юпийн вән воша ки питләт, щәта путәртты хуятәт аңтәм. Ма яйлаң, апәлнәңләм, мәта утәт вән вошн вәлләт, щитлаң ханты ясаңаң аң путәртләт. Ма мулты ханты ясаңаң нәхумлүм, дыв, нюр мәшьяя, сәш иса аң тайләт. Щимәш щит шәкәң вер. Мұң ханты ясәевн вера шимл киникая верум непекәт тайлүв, тәп тәх щос карты щүңкәт мухты pdf щира мулты вәйтлүв, тәп вәна ювум еха щитәт лүңәтты лавәрт, мәнема ищи кеншәк непекәң утәт лүңәтты.

Ирина Александровна иса пұш елды вәнтәтылты вер тайл:

» Щиты мулты вұрн тывәс, ма ин кәт тәхийн вәнтәтыллүм, Курганской па Сәрханл университетәң хуща. Сәрханл муйл ям, щәта «Институт дополнительного профессионального образования» вәл, щәта вәнтәтылүв, муй вұрн нявремәт ханты ясаңа вәнтәты.

Мұң Ирина Александровная ям нумәс китлүв, Юган мұв ханты ясаңа па йис верәт тәты әшл елды пайлы ат мәнл.

Путәр хәншәс:
Пётр Молданов

Хәннехә мәшәт ймәлтәл па лұңтарәт хәншәл

Дмитрий Анатольевич Таганов пида ма Нефтеюганск вошн финно-угорской писателят вәйтантупсәт мәнум пурайн 2024-мит ол сүсн вәйтантыйлсум па путремәсум. Дмитрий лупәс, лұв арсыр лұңтарәт мордва-эрзя па итәх пурайн рұщ ясаңән ищи хәншәл. Лұв эвәлтәла уша йис, лұв Оренбургской область мұвн сема питәс па айтедн енмәс. Вантә, мордва мир Россия мұвев луватн ар тәхетн иса вәл. Араттелн мокша па эрзя мордва мирңән тәмхәтл нивл шурәскем хәннехуятәта, алпа, юхәтләңән.

Д.А. Таганов. В. Енов верум хур

Дмитрий Анатольевич, тәмәщ Россия мұв финно-угорской мир писателят вәйтантупсыя нәң мет олаң пұш юхәтсән?

► Җәнтә. Сыры Россия луваттын верум финно-угорской писателят мирхотәт хуца ма арсыр тәхетн вәсум. Тәп Югра мұва мет олаң пұш юхәтсум. Мәнәма нын округен хуца омсум вошәт шеңк әмшә йисәт. Щәлдта па сыр-сыр вошәт күтн, ма нәмәстемн, Ёмвош мет хурамәңа па шеңкташәңа тәмхәтл вантәсл.

Мәта тәхийн нәң вәлдән па муйсәр верәт олаңән лұңтарәт хәншәл?

► Ма, Антон Павлович Чехов иты, мәш верәт ймәлты хәннехәя анестезиолог тохтур хә ширн

вәлдум па ин тәмхәтл вәнты рәпитлүм. Руза немуп вән вош пәльница хот хуца Московской область мұвн кәща дәңкәр хәя павәтсыюм.

Литература пида ай пурайт вұш эвәлт вулкәмәты питсум. Ймсыева ки лупты, щит Оренбург вошн вәлты Аксаков ики немуп тәхийн иса 1992-мит ол вұш эвәлт лұңтарәт тұңширәңа па тәса хәнштыя вәнлтыйлсум. Ищи олаңн ма мет олаң пурайн хәншум стихдам «Сятко» («Сүлдум») журнала Саранск воша китсум. Щи тәхи кәща хәя Александр Арапов вәс па лұв щи мәнәм лұңтарәт ләщәтты па журнал хуца есәлты нәтәс. Иса щи олаңт вұшәт эвәлт па тәмхәтл вәнты ма йилпа хәншум стихдам щи тәхийн сыры хәннехуятәтн лұңәтлүйт.

Айшәка вәдмем пураитн ма лұңтардам ар пеләк хәйт-нәңәт дыв күтәдн йма вәлты-холты щирдал олаңән хәншсум.

Дмитрий Анатольевич, муйсәр киникайт нәң араттелн хәншәл па хән Россия мұв писателят Союз тәхия вұсыйн?

► Ма тәта лупсум нәңәна, хуты сырыя «Сятко» немуп журнал хуца Саранск вошн нәл ол мәр ма лұңтардам нух хәншсыйт. Имудтыйн 1995-мит олн

щи журнал тәхийн рәпитум кәщәйт немасыя арсыр рұщ муй мордва писателят па поэтәт хәншум путрәт па лұңтарәт ийха әкәтсәт па и вән киника есәлсәт.

Щи киньша щи нәпека 40 мултас ма стихдам па ймсыева иса тындыпелды нух ләщәтсыйт. Ма тәп әл нух амәтсум. Вантә, щи киникаел шурәс арат типография хотн Саранск вошн етәс. Әхәт кәт ол щи вер эвәлт сухнәс па 1997-мит олн ищиты эрзя мир ясаңән ма «Соловал» немуп кимит нәпек есәлсум. Рұщ ширн ки лупты, щит любовь верәт олаңән хәншум лұңтардам. Мосәң, щи пәта шеңк сәмәңа хәннехуятәтн щи киникаем тайла па лұңәтла.

Щи нәпекңән етум вер юпийн Россия мұвев писателят Союз тәхия вұсыйюм.

Дмитрий Анатольевич, алпа, мәтты лұңтар мұңева ин лұңәттыя веритләң?

► Ин ма эрзя ясаң эвәлт рұщ ясаңа тулмаштум стих «Мед Бурезвели» немуп лұңтар лұңәтты вұтшәлүм. Бурезвели – щит ма сема питум рәт кәртем:

В рощах моленных, где предки совершали
обряды,
Где в дегтярной лошине,

наполненной светом,
Пчелы искали палящего
полдня улады
И собирали тягучую
капельку лета.
Вот он стоит в
небольшом теске
предо мною,
Нет, не придумали снеди,
вкусней и полезней,
Будто бы родины свет,
животворной водою
Греет меня, исцеляет
грехи и болезни.

Тәмәщ финно-угорской мұв писателят вәйтантупсәт, нәң щиренән, мосләт муй әнтә елды ләщәттыя, муйсәр унтас дыв киникайт хәншты хәннехуятәта тәм юхи хәшум олаңн тәтыя веритләң?

► Ма щиремн, советской лащ олаңн ймкем ар сырсыр вәйтантупсәт поэтәт па писателят күтн немасыя ләщәтсыйт. Юхи хәшум олаңн щи верәт хулығыә әнтәма йисәт. Муйкем арат аршәк вәйтантупсы киникайт хәншты ех күтәтн елды вертыя питды, щи арат ушәң-сашәң писатель мұң хуцева вәлты питл.

Ма нәмәстемн, тәмәщ финно-угорской писателят вәйтантупсәт тәм йисн па шеңк мосләт, щитәтунтасн мұң ийха елды енумлұв, йилуп нәпек хәншлұв!

Путәр хәншәс:
Владимир Енов

Юх єнмалты тахи

▲ Нявремат мойңа юхатсат

▲ С. Пронская

▲ Ай юхат єнмалты тахи

Ши тахи Свердловской область Артёмовской район Сарафаново кертан, офисан Артёмовской па Екатеринбург вошнан вэлдән. Там тахи кэщайт хўвн Югра мўв лесничества па юх сэварты єх пида рэпитлэт, дыведа мосты юхат китлэт.

Хўв мәр округев єх тахи хуятат кашаң пўш Ёмвоша «Лесной форум» ванлтупсыя юх-тыйллат. Щата ма там тахи менеджер не Светлана Пронская пида вейтантыйлсум па арсыр верат олаңан иньщассум.

Лўв лупас, ши вән тахи яң мултас ол рэпитл, щата 700 гектар мўв хўваттыйн арсыр юхат єнмалдыйт. Ши тахи ишимаш вер тэты єх немасыя ассоциация луңман вэл. Щата кат тахеңан хуца 200 мултас хуят рэпитл, и тахийн хуятат юх єнмаллат, кимит тахийн – мўв ийлпатлат. Худыева рэпатнекат ши вера немасыя Екатеринбург вошаң Уральской государственной лесотехнической университетн вэнлтыйлсат. Ши тумпи па єх юхат тыныты вер тэлэт, ши тахи эвалт ол мәр иса Россияев, Казахстан па па ванан вэлты мўват

хўваттыйн машинайтн яң миллион арат арсыр юх тэлы.

» Мўң, вантэ, немасыя тендер хўват єнмалтум юхат тыныты вер лэщатлўв. Нын Югра мўвана кашаң сўс муй товийн арсыр юхат пида 4-5 машина йил. Щит нын хуцана вэлты лесничествайт па юх сэварты тахет єх дэтлэт. Вантэ, Россия мўв поступсы ширн, муйкем арат юх сэвәрсән, ши арат юхлы омасты мосл, – лупас С. Пронская.

Светлана Пронская лупас, дыв рэпатнеклад, Россия мўвев хўваттыйн яңхман лесничествайт хуца немасыя арсыр юх семат акатлэт, ләлн елды єнмалты. Щит пата дыв хуцела арсыр юхат вэллэт.

» Кашаң юх арсыр ширн єнмал, итэх юх и-кат ол, итэх – хәлүм-нйл олэт. Вантэ, вәнши юх олаңан

путартты ки, теплицайн сораשאк єнмал, тәрүм илпийн хўваншақ. Ши пура мәр мўң рэпатнеклўв ши юхат яма па тәса вантман тайлэт. Итэх лўң пурайн мўңева айлат єх па нявремат нётлэт, – лупас ванлтупсыя юхтум мойң не.

Лўв эвалтэда уша йис, вән кирмаш хотат омасты єх пида ищи рэпитлэт, шив немасыя бригада хуятат яңхлэт па хотат пўңалн арсыр хурамәң юхат омәслэт.

Светлана Пронская лупас, дыв хуцела ванкўтлы ашколайтн муй университетн вэнлтыйлты нявремат па айлат хуятат мойңа юхтыйллат. Итэх хуятат ал ширн дыв тахел вантты муй рэпатаел олаңан уша верты, итэх хуятат нётты щира. Немасыя университетн вэнлтыйлты айлат єх практика щира рэпитты юхтыйллат.

» Айтелн нявремат мўв-ават сәмәңа тайты вэнлэтты мосл. Ин мўң тахев кәщая Алексей Анатольевич Любимов вэл, сырыя лўв ащел ши вер тәс. Алексей, вантэ, айтелн вантас, муйсәр мосты рэпата лўв ащел тәл, ширн лўв верл елды тэты ши питас, – Светлана Пронская ястас.

Мойң не лупас, дыв Россия мўвев па ищи-маш юхат єнумты тахет хуятат и нумасн, и єшн рэпитлэт, итэх пурайн мулты юх аң тайлэт ки, па питомник эвалт дыведа китлы. Ванкўтлы арсыр ванлтупсэтн вейтантыйллат. Щата ищи дыв мосты рэпатаел олаңан ай тэлы, ши тумпи тата имухты арсыр велщи єнмум юхат лэтты рәхл.

Юхи хәшүм артән Светлана Пронская лупас, мосты юхат лэтты ләңхалты ки, ши сайт sprtura хуца вохты непек хәншты рәхл.

Путәр хәншәс:
Людмила Гурьева

Вўды па кўраң вой лўвāt па оңāt эвālт верум пурмāсāt

Вāйт дор тылāщ 29-мит хātлāн «Торум Маа» нѐмпи йис пурмāсāt лавālты хотн вўды па кўраң вой лўвāt па оңāt эвālт верум пурмāсāt ванлтупсы пўншы.

Йистелн шуши мирлўв вўды па кўраң вой лўвāt па оңāt эвālт вән па ай пурмāсāt версāt. Вантэ, ши пурмāсāt мет такāt. Лупды, матты ки, кўраң вой лўвāt па оңāt таканшāк вўды лўвāt па оңāt киньши. Вўды па кўраң вой лўвāt па оңāt эвālт немасыя шўңкāt, щālта кеши нālāt, еш пур нālāt, ѐнтāслуйт, шар пāта немасыя хушапāt, нумāс юнтутāt па па мосты утāt вердыйт.

Вой-хўл велпāслāты ѐх вўды па кўраң вой лўвāt па оңāt эвālт āнтуп келā немасыя сыр-сыр войт хурасāt нюхрāнтсийт. Щитālн кўраң вой лўвāt па оңāt эвālт арсыр вой хурасāt кешийн эвātсийт. Щиты арсыр хāншет, хўл муй вой, тухлāң вой хурāt эвātман па нюхрāнтман тывсāt.

Ши āнтуп келāt кātсыр щирн верлуйт па тāй-луйт: вой-хўл велпāслāты

ѐх пāта āнтуп кел па ѐмāң āнтуп кел. Катрайн щемьяйн āнтуп келāt вән икет айлат хāйта мойлāсāt, щирн интām пурайн щитāt вантты па ихурпия верты рāхл.

Тām ванлтупсийн верāнтты хāйн Яков Тарлинāн верум āнтуп келāt олāңāн музейн научной рēпатнек Наталья Краснопеева лупāс:

» Яков Никифорович иса пурайн арсыр верāнтты хāрāтн хāнты мир пурмāсāt верты вāнлтāl. Интām тāта лўв верум āнтуп келāt альман вāлдāt. Щāта кўраң вой оңāt эвālт лāпāt хāншāң утāt, щит «шовār пāl», «сўмāt нўв» па па хāншэт эвātман вāлдāt. Щитāt хāннехē лавālты пāта верлуйт.

Тām ванлтупсыя юхтум мир ши тумпи тумранāt вантсāt. Хāнты вāнлтāты хāрн ши нарāсты ут ищи Яков Тарлин верты вāнлтāс. Ванлтупсы тāты

нѐ Ирина Ксенофонтова лупāс:

» Катрайн ванкўтлы имет тумран версāt. Щит вўды кўр лўвāt эвālт верлы. Кашāң тумран лўв щирālн сый тāйл. Вўды кўр лўв лāюмн кātна воңхты мосл. Щālта ямсыева кавāртлы, лāлн лўв нюхлы па лонды ат йис. Ши юпийн кешийн лўв мосты кўлат эвātлы. Ёхāt тумран нялум верты мосл па ай кел йиртты.

Юхи хāщум артāн ванлтупсы тāты нѐ Ирина Ксенофонтова лупāс, тām йисн шуши мир арсыр пурмāсāt кеншāка верты йис, вантэ, верāнтты хуятāt арсыр немасыя станок утāt тāйлāt.

Мосл лупты, тām ванлтупсы лыпāt хойты тылāщ юхи хāщум хātл, вāнты рēпитты питл.

Хē хуят пурмāсāt вантлāңāн. И. Самсонова верум хурāt

Н. Краснопеева āнтуп кел олāңāн путāртāl

Оңāt эвālт верум пурмāсāt ванлтупсы

Ай Тихон – вэн хәннэхэ

– Ай вүш эвэлт хящсумн яом пида ащев эвэлт. Аңкем эрн китумтак енмалтыйлсумн. Мин тәп нух күртияшак питсумн, ширн ши дала тывас. Еша ашколайн вәндтыйлсумн, яң-кәтхушьяң олн хүл велпаса, вәнтыты шира ши долъсумн Кәшта яом пида, ши йисн даварт вәс – шит дала олат па ши ювпи яң-ветхушьяң олат, – шиты олңитсәлэ путрәд Тихон Ефремович Молданов. Йина, лүв путремум мәрәдн ма нумсәм хүва юхи хящман вәс, лүв керләс дала пура олата. Ма ширн вәндтыйлсум Вүтвош ашколайн. Яма нәмдем, лүв альшәсы Ай Тикона. Йина, аие пәлаттәл вәс, пушкан юхәл иды худна хойман вәс, а лүв вәнтэвәлт теләң әхәл, теләң хоп ши тәтыял.

– Итәх пура ән па эвәллум, нәмәслум: йи муй вүрн ши артән верәтсум йиңк-вәнтпәнтәтн яңхты, интәм ши луват нявремәт пәлдәт вәнта етты, ән хошләт холуп талты. Шит, ма ширемн, иши вевтам вәс, ашкола нявремәт мосл ай вүш эвәлт вәндтәты хәнты мир йис верәта, – ясәл елды тәслә Тихон Ефремович.

Шоп, лүв ясәл хәни па так тәм вәс әхтыйн. Нявремәт хәт ол вүш эвәлт ашколаа питләт па лүңәтн тәп юхи юхтыйлдіт. Шәңкапн хән вәндлумләт велпәс верәта. Ашкола ух әха, совхозәт, колхозәт, коопзверопромхозәт, госпромхозәт, хүлкомбинат ух әха мосл нәмәсты, хутыса вәлупсыя тәты партия па мирев ух әх памтупсәт. Шеңк айлта па ән ләңхаман ашкола овәт пуншийлдіт дыв, ширн ши коммунист Молданов ши олаңән памтәсл. Тәм ол лүв па йилпа вәс Сүмәтвош район партийной конференция делегата.

Хәннэхә вәлупсы арсыр нүв тайл. 1953-мит ол вүш эвәлт Тихон Ефремович питәс рәпитты вүды ташәтн.

– Олңәдн рәпитсум яңмит бригадин, хута уха вәс Алексей Михайлович Молданов. 1957-мит олн ши таш кәтна ортса па ләшәтса 11-мит бригада, ширн ши ма ши бригада уха павәтсаюм, – ай павәтл Тихон Ефремович.

1959-мит олн Т.Е. Молданов вәлупсыйн па и нүв тывас, лүв вүсы Советской Союз Коммунистической партия нартупа. Ши вүш эвәлт ар хәтл, ар ол мәнәс, коммунист Молданов ән кәншәс кен әш, лүв иса и вудн – 11-мит бригада ух хә, вүды ташл 700 эвәлт 2000 вәнта юхтуптәслә. Ши күтн па мосл нәмты па вәты, муй арат вүды нюхи иса тәм олат мәр мир пүта муләс, муй арат кепл па сух мир таша нәтәс.

– Иса олатн верлүв ямәт вәсәт, тәм ол худна сыры лупты, әнтә лүңтәслүв, – няхмуләңән лупәс Тихон Ефремович. Нәмхәнты лүв эвәлтәла әнт етл мултас урәк, иса арт лүв ясәл мәнл тәп вәс әхтыйн.

Тихон Ефремович па лүв имел Татьяна Николаевна яң няврем енмәлләңән, хулыева түңширәңа вәлләт, рәпитләт, вәндтыйлдіт. Шит муй әнтәм амәт аши па аңки сәма! Николай пухл ащел пида вүды ташн рәпитл. Нина эвел рәпитл экспедициян, Юля – тохтур, Серәжа тәм ванән Советской Армия эвәлт юхи юхтәс па питәс вәнтыты, Дуся – метеоролога рәпитл, Валя вәндтыйл, Тюмень хуца, лүв питл связиста, а Алеша, Тима, Тоня, Юра ашколайн вәндтыйлдіт. Дыв аңкел Татьяна Николаевна мәсы «Мать-героиня» нәмн па хурамса мевл посәтн няв-

Т.Е. Молданов

ремиедал, таймал па енмәлмал пәта. Тихон Ефремович Молданов ин нәптәл вәна йис, рүтышәты мәнты вүтшәс күш па мултыйн така рәпәтая катәлла.

Ин па тәм мәр ма нумсәм хуца тывас па вантасәс кәрәш вәлупсәң, так нумсуп, верәң ешуп вән хәннэхә, коммунист, әнтәм па «Ай Тикон», шикүш рәтләдн па хәнтәтн худна ши нәмәдн альшәлы.

Сәмәл шикем ши лашкам, ар ям ясәң лупәс лүв пил әхләл Егор Николаевич Вагатов, Андрей Васильевич Каксин, Николай Кузьмич Молданов олаңән.

Хәс ванпәс ол Т.Е. Молданов бригадин ух тәл, шит пәта ар пүш ишәк ясәңән лупийлса, социалистической кәсупсыйн нух питыләс, вүдәтн па вухн мойлылса, мевл посәтн хурамса, ар пүш коммунистәтн пирийлса округ па район конференцията. Шиты ши эвәллә мирн Ай Тихон – вән хәннэхә.

М. Вагатова

А. Грибанов верум хур
«Ленин пәнт хүват» газета,
1986-мит ол, 11-мит январь,
№2 (1991)

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№18 (3678), 18.09.2025

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры

Издатель
Департамент внутренней
политики
ХМАО-Югры

Редакция
Главный редактор –
Алексеева Н.Г.
Телефон (3467) 33-17-52 (д.500)

Заместитель главного
редактора – Рагимова Н.В.
Телефон (3467) 33-17-52 (д.502)

Ответственный секретарь –
Вах Н.И.
Телефон (3467) 33-17-52 (д.503)

Адрес редакции и издателя:
628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52 (д.510)

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:
ООО «Печатный Мир г. Сургут»,
ул. Маяковского, 14.

Индексы 04393, 54393
Тираж 2166 экз.
Заказ 3909
Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в
сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

12+

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций
не обязательно отражает
точку зрения редакции.